

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. На підставі аналізу організаційно-правових форм соціального страхування в Україні визначені особливості їх застосування. Досліджено стан та динаміку загальних показників, які характеризують систему недержавного пенсійного страхування. Зроблено висновки щодо перспектив розвитку недержавного пенсійного страхування в Україні.

Ключові слова: соціальне страхування, загальнообов'язкове державне соціальне страхування, недержавне соціальне страхування, добровільне соціальне страхування, недержавний пенсійний фонд.

Постановка проблеми. Економічні перетворення в країні закономірно супроводжуються зростанням соціальних ризиків. В умовах ринкової економіки основним механізмом соціального захисту населення виступає соціальне страхування, що сприяє послабленню впливу соціальних ризиків. Оскільки соціальні ризики мають об'єктивний характер і механізм захисту від них має бути надійним, то соціальне страхування має бути всеохоплюючим, а фінансові зобов'язання мають солідарно нести основні суб'єкти – роботодавці й працівники. При цьому частка фінансової участі соціальних партнерів може бути різною, але кожна сторона прагне знайти оптимальні пропорції фінансової відповідальності з урахуванням конкретних умов.

В сучасний період більшість країн світу шукають оптимальні шляхи поліпшення соціального захисту населення. Одним із перспективних вважається розвиток обов'язкового недержавного соціального страхування, який передбачає масове залучення недержавних установ у цю сферу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам становлення та удосконалення системи соціального страхування в Україні присвячено чимало робіт вітчизняних науковців, таких як Бірюк С. О. [1], Мальований М. І. [4], Михальченко Г.Г., Грищенко Ю. О. [6], Коваль О. П. [5] та інші. Вивченню питань розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні присвячені наукові праці Кравцової І. В., Удовік А.С. [3], Яцук О. О., Дмитрова М. І. [12], та багато інших дослідників. В той же час в контексті нових соціально-економічних викликів багатоаспектні проблеми функціонування системи соціального страхування потребують не втратили актуальності і потребують подальшої розробки.

Невирішені частини проблеми. В українському суспільстві домінує думка про те, що соціальне страхування існує тільки в обов'язковій формі. Підставою для такого висновку стало законодавство України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Проте залишаються недостатньо висвітленими питання щодо використання різних організаційно-правових форм, в яких може здійснюватися соціальне страхування.

Метою дослідження є аналіз використання організаційно-правових форм соціального страхування в Україні, визначення їх особливостей, а також дослідження стану та перспектив розвитку недержавного пенсійного страхування в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фундаментальною основою соціального захисту населення в Україні є соціальне страхування, що уможливорює матеріальне забезпечення і підтримку непрацездатних громадян за рахунок фондів, сформованих працездатними членами суспільства. Відповідно до статті 46 Конституції України, громадяни мають право на соціальний захист. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, а також добровільним соціальним страхуванням через страхові компанії, що мають ліцензії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фі-

нансових послуг України. Отже, здійснення конституційного права на соціальний захист в Україні може бути організоване у державній і недержавній формах, які розмежовуються за такими ознаками, як суб'єкти страхування, джерела і способи формування фондів для фінансування відповідних заходів, види, умови та розміри страхових виплат. Таким чином, сучасна система соціального страхування в Україні виступає в декількох організаційно-правових формах: державній та недержавній; обов'язковій та добровільній. У зв'язку з цим постає питання: в якій мірі використовуються усі ці організаційно-правові форми?

Відповідно до статті 4 Закону України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» видами такого страхування є:

- 1) пенсійне страхування;
- 2) страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності;
- 3) медичне страхування;
- 4) страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності;
- 5) страхування на випадок безробіття.

З перелічених п'яти видів саме у загальнообов'язковій державній формі наразі в Україні здійснюються чотири види страхування, крім медичного. Отже, в сучасній системі соціального страхування України домінує державна обов'язкова форма соціального страхування. В той же час, слід зауважити, що такі види соціального страхування, як страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, можуть здійснюватися у добровільній формі, але тільки для певного кола осіб, визначених у пп. 2, 3 ст. 19, п. 3 ст. 35 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [10], це:

- громадяни України, які працюють за межами території України і не застраховані в системі соціального страхування країни, в якій вони перебувають;
- особи, які забезпечують себе роботою самостійно (особи, які займаються підприємницькою, адвокатською, нотаріальною, творчою та іншою діяльністю, пов'язаною з одержанням доходу безпосередньо від цієї діяльності, в тому числі члени творчих спілок, творчі працівники, які не є членами творчих спілок, члени фермерського господарства, особистого селянського господарства, якщо вони не є найманими працівниками).

Таким чином, питання добровільного соціального страхування врегульоване шляхом надання можливості прийняти участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування (ЗДСС) на добровільних засадах осіб, які йому не підлягають в обов'язковому порядку. При цьому, відповідно до змісту правових норм, з моменту написання заяви (підписання договору про добровільну участь у страхуванні) та сплати страхового внеску (або внесків за певний мінімальний період) особа вважається застрахованою, набуває прав та обов'язків застрахованих за ЗДСС. Законодавець не встановлює особливі правила добровільного страхування, не передбачає вибіркості охоплення об'єктів страхування або іншого порядку забезпечення в разі настання страхового випадку. Волевиявлення особи не розповсюджується на встановлення умов страхування, що є основною відмінною рисою добровільної форми соціального страхування від обов'язкової.

На практиці добровільна форма ЗДСС представлена наступним чином (рис. 1).

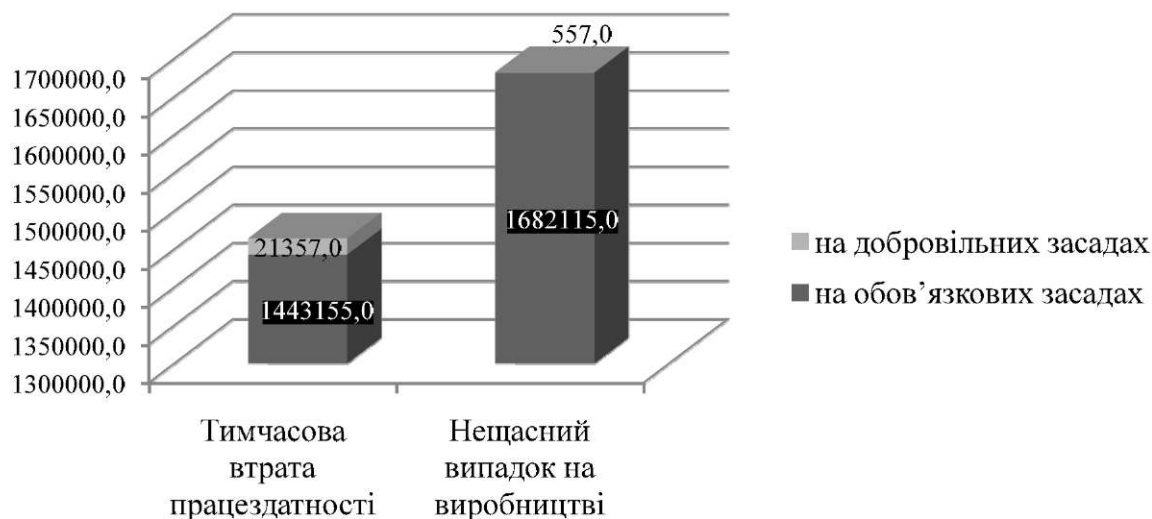

Рис. 1. Кількість страхувальників, які беруть участь у ЗДСС з тимчасової втрати працездатності та у ЗДСС від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, 2013 рік. Розроблено за [8, 9].

Як бачимо, частка добровільної форми соціального страхування дуже незначна: 21357 осіб або 1,46% від загальної кількості страхувальників з тимчасової втрати працездатності та 557 осіб або 0,03% від загальної кількості страхувальників від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Таким чином, можна дійти висновку, що встановлений механізм добровільного страхування свідчить про існування лише двох відмінних рис – волі щодо участі у соціальному страхуванні та у порядку виникнення статусу застрахованої особи, яких недостатньо для ствердження факту існування в Україні добровільного соціального страхування. З метою чіткого розмежування форм соціального страхування, добровільне соціальне страхування має регулюватися окремим нормативно-правовим актом. Той факт, що його здійснює страховик ЗДСС, особливого правового значення не має. В умовах тривалого процесу становлення та формування системи соціального страхування, виконання функцій страховика навіть доцільно надати виконувати фондам ЗДСС. В подальшому ці функції мають перейти до недержавних соціальних страхових фондів – юридичних осіб, що утворюються і функціонують як результат спільних дій підприємців, працівників і осіб, які самостійно забезпечують себе роботою, для здійснення добровільного соціального страхування, з метою підвищення рівня соціального забезпечення [2].

Далі проаналізуємо використання недержавної форми соціального страхування в Україні. Спочатку наголосимо, що вся система соціального страхування створюється і функціонує в державі для захисту населення від соціального ризику. Саме соціальні ризики є наріжним каменем всього соціального забезпечення. Соціальними визнаються ризики, які виникають з причин суспільного характеру і захищатися від яких індивідуально у більшості випадків неможливо. Вони обумовлені складним комплексом об'єктивних соціально-економічних умов і практично не залежать від волі окремої людини. Виходячи з цього держава повинна встановлювати критерії нормального, достатнього соціального становища людей у разі настання тих чи інших видів соціальних ризиків. І при відхиленні від нормального рівня життя вживати заходів соціального захисту відповідно до визначених соціальних гарантій.

Отже, соціальне страхування (на відміну від просто страхування) страхує переважно від одного виду ризиків – втрати заробітку і охоплює в першу чергу соціально-трудова сферу, де головне – взаємини роботодавця та застрахованої особи. При цьому держава лише визначає правила гри.

Більшість видів соціальних ризиків успішно піддаються страхуванню через систему недержавного страхування, яка функціонує на основі поєднання приватних ризиків окремих індивідів суспільства, та їх розподіленні у часі і просторі. В той же час, соціальні ризики, з якими стикається не окремий індивід, а суспільство в цілому, набагато складніше застрахувати окремо взятій (навіть досить великій) недержавній страховій компанії. У зв'язку з чим страхування соціальних ризиків відноситься, в основному, до компетенції державної системи соціального страхування. Для приватної страхової компанії соціальний ризик означає можливість одночасного виникнення страхового випадку у дуже значної частини страхувальників. На відміну від приватних страховиків, держава здатна впоратися з соціальними ризиками завдяки педоступному для приватних компаній загальному охопленню страхуванням.

Досить влучно пояснює переваги здійснення соціального страхування в державній формі над недержавною російський вчений Д. Ю. Федотов [11, с. 14]:

1) наявність державних гарантій здійснення виплати страхового відшкодування, які проголошені в Конституції і забезпечуються досить значними фінансовими ресурсами;

2) економія на витратах з ведення страхового процесу у зв'язку з широтою розподілення страхової суми між усіма учасниками обов'язкового страхування, тобто всім населенням країни і відповідному зменшенні розміру страхового ризику, а так само економія на адміністративних витратах у зв'язку з єдиною системою управління страховим процесом;

3) наявність у держави права примусової зміни умов страхування з метою збереження стабільності страхового процесу в умовах економічної кризи – скасування окремих видів допомоги, зниження їх розміру;

4) ліквідація ефекту несприятливого відбору, що полягає у відмінностях переваг страхувальників при неоднорідності сукупності застрахованих осіб з позицій їх відношення до рівня ризику. Рівень ризику в суспільстві істотно розрізняється для кожного індивіда (паприклад, ймовірність захворювання залежить від віку, статі, професії), який цілком оцінюється кожною людиною грошовою сумою, яку вона готова сплатити для ліквідації несприятливих наслідків страхового випадку, або повністю відмовитися від страхування взагалі, або відмовитися від того, що не влаштовує її на загальних умов. Тоді як обов'язковий характер державного соціального страхування ліквідує можливість виникнення ефекту несприятливого відбору в процесі соціального страхування, і так само встановлює для всіх членів суспільства рівні умови і права соціального захисту, забезпечуючи підтримку соціального статусу всіх членів суспільства, як обов'язкових елементів сформованих суспільних відносин.

Крім зазначених переваг державної форми соціального страхування, слід додати, що на відміну від інших типів страхування соціальне страхування є некомерційним, тобто не має на меті отримання прибутку; усі доходи, що поступають у фонди соціального страхування, у тому числі від інвестування тимчасово вільних коштів, мають спрямовуватися тільки на соціальні цілі. Основною особливістю соціального страхування є його фінансування із спеціальних позабюджетних фондів, які формуються за рахунок цільових внесків роботодавців і працівників при підтримці держави.

Враховуючи вищезазначені особливості здійснення соціального страхування, можна стверджувати, що недержавна форма соціального страхування в Україні сьогодні існує тільки в межах пенсійного страхування. Щодо медичного страхування, яке відповідно до законодавства України також належить до видів соціального страхування, але поки що не є загальнообов'язковим та державним, тобто здійснюється у недержавній та добровільній формі. Проте на відміну від недержавного пенсійного страхування, яке здійснюється недержавними пенсійними фондами (НПФ), що є некомерційними організаціями, медичне страхування функціонує через страхові компанії, що мають на меті одержання прибутку.

Отже, в повній мірі усі ознаки недержавного соціального страхування притаманні лише недержавним пенсійним фондам.

Узагальнено викладене вище у вигляді таблиці (табл. 1).

Таблиця 1.

Класифікація видів соціального страхування за організаційно-правовими формами.

Авторська розробка

	Державна форма	Недержавна форма
Обов'язкова форма	<ul style="list-style-type: none"> – пенсійне страхування; – страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності; – страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; – страхування на випадок безробіття. 	–
Добровільна форма	<ul style="list-style-type: none"> – страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності; – страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. 	<ul style="list-style-type: none"> – пенсійне страхування; – медичне страхування.

Для того, щоб оцінити можливості недержавного пенсійного страхування, перспективи та напрямки його подальшого розвитку потрібно проаналізувати стан та динаміку загальних показників, які характеризують систему недержавного пенсійного страхування. У зв'язку з цим, проаналізуємо діяльність НПФ за 2005-2013 роки на підставі даних Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (табл. 2).

Таблиця 2.

Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів протягом 2005–2013 років. Розроблено за [1, 7]

Показник	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Загальна кількість НПФ	54	79	96	110	108	101	96	94	81
Загальна кількість укладених пенсійних контрактів (тис. шт.)	п/д	41,5	55,9	62,3	62,5	69,7	75,0	61,4	61,4
Кількість учасників за укладеними пенсійними контрактами (тис. осіб)	88,4	193,0	279,0	482,5	497,1	569,2	594,6	584,8	840,6
Загальні активи НПФ (млн грн.)	46,2	137,0	281,0	612,2	857,9	1144,3	1386,9	1660,1	2089,8
Пенсійні внески (млн грн.), у т.ч.	36,4	119,7	234,4	582,9	754,6	925,4	1102,0	1313,7	1587,5
- від фізичних осіб	2,2	5,3	14,0	26,0	31,8	40,7	50,6	58,6	66,5
- від фізичних осіб-підприємців	0,0	0,02	0,04	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
- від юридичних осіб	34,2	108,2	220,4	556,8	722,7	884,6	1051,2	1254,9	1520,5
Пенсійні виплати (млн грн.)	1,7	4,0	9,1	27,3	90,1	158,2	208,9	251,9	300,2
Кількість осіб, що отримали/отримують пенсійні виплати (тис. осіб)	2,9	3,9	5,5	10,9	28,1	47,8	63,1	66,2	69,0
Сума інвестиційного доходу (млн грн.)	9,7	23,4	68,1	86,8	236,7	433,0	559,9	727,0	953,3
Сума витрат, що відшкодуються за рахунок пенсійних активів (млн грн.)	1,3	6,1	16,6	31,6	47,1	64,6	86,6	106,6	135,3

Ретельний аналіз динаміки показників діяльності НПФ за весь період їхнього існування свідчить про стійку тенденцію зростання майже всіх показників, за винятком кількості НПФ та кількості укладених пенсійних контрактів, що мають тенденцію зниження в останні роки (рис. 2).

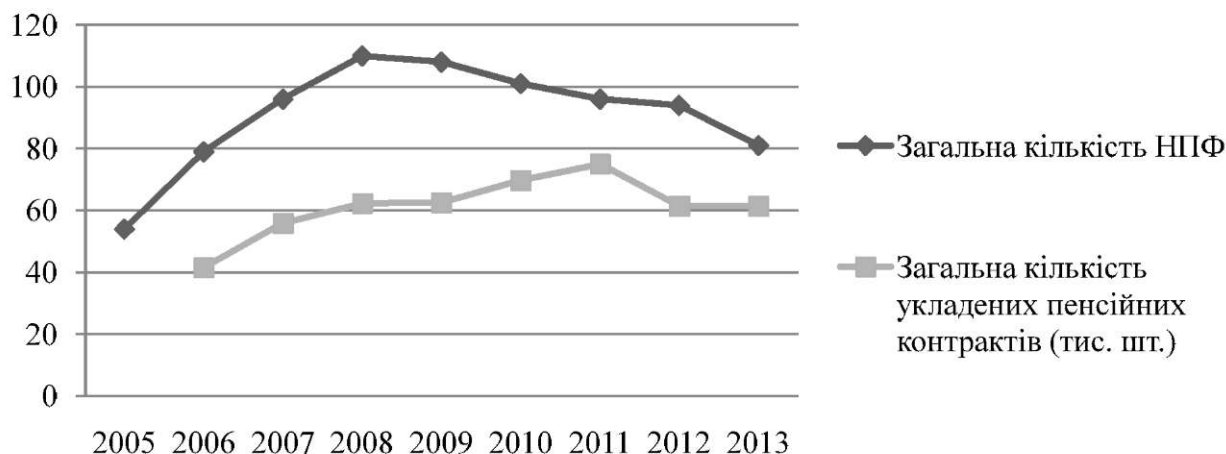

Рис. 2. Динаміка кількості НПФ та кількості укладених пенсійних контрактів за 2005-2013 рр. Розроблено за [1, 7].

Слід звернути увагу на структуру пенсійних внесків. Станом на 31.12.2013 р. адміністраторами недержавних пенсійних фондів було укладено 61,4 тис. шт. пенсійних контрактів з 50,1 тисячами осіб, з яких юридичні особи становлять 2,4 тисячі вкладників або 4,8%, на яких припадає 1520,5 млн грн. пенсійних внесків (95,8% від загального обсягу пенсійних внесків за системою НПЗ), а 47,7 тисячі вкладників або 95,2% є фізичні особи. Це можна оцінити як позитивне явище, адже домінування в структурі саме фізичних осіб свідчить про перспективність розвитку недержавного пенсійного страхування в Україні.

Зауважимо, що збільшення більшості показників пояснюється специфікою здійснення накопичувального пенсійного страхування, адже збільшення кількості учасників за укладеними пенсійними контрактами «автоматично» призводить до збільшення загальної суми пенсійних внесків, в свою чергу зростання загальних активів НПФ відбувається внаслідок збільшення суми пенсійних внесків та суми інвестиційного доходу (рис. 3). Збільшення сум пенсійних виплат пояснюється об'єктивними умовами накопичувального пенсійного страхування, адже з кожним роком збільшується й кількість осіб, які «виходять на пенсію», й сума пенсійної виплати для кожної особи, оскільки вкладені кошти продовжують приносити інвестиційний прибуток (табл. 2).

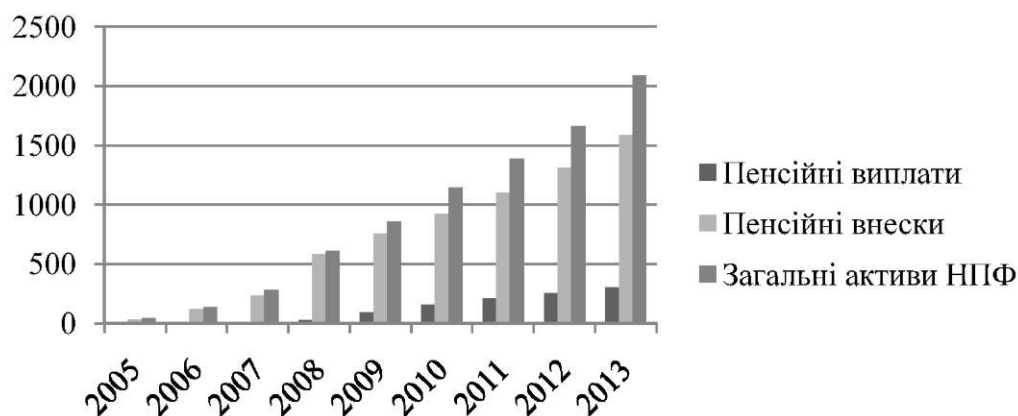

Рис. 3. Динаміка загальних активів НПФ, пенсійних внесків та пенсійних виплат за 2005-2013 рр., млн грн. Розроблено за [7].

Таблиця 2

Динаміка пенсійних виплат з НПФ за 2005-2013 рр. Розроблено за [7].

Показник	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Пенсійні виплати (млн грн.)	1,7	4	9,1	27,3	90,1	158,2	208,9	251,9	300,2
Кількість осіб, що отримали/ отримують пенсійні виплати (тис. осіб)	2,9	3,9	5,5	10,9	28,1	47,8	63,1	66,2	69
Середня виплата на 1 особу (тис. грн)	0,59	1,03	1,65	2,50	3,21	3,31	3,31	3,81	4,35

Таким чином, однозначно позитивно оцінити стан та динаміку загальних показників, які характеризують систему недержавного пенсійного страхування в Україні неможна.

Щодо перспектив недержавного пенсійного страхування в Україні, то варто звернути увагу на вплив тих чинників, що стимулюватиме подальший розвиток цього виду страхування. Зокрема, це такі чинники, як зростання національної економіки та розвиток виробничих процесів, що стимулюватиме роботодавців здійснювати додаткове пенсійне страхування своїх найманих працівників; збільшення реальної заробітної плати в країні, що підвищуватиме схильність населення до накопичень; зниження рівня заміщення державною пенсією заробітку, підвищуючи тим самим мотивацію працюючих до накопичувального пенсійного страхування. Проте сучасний стан української економіки свідчить про падіння економічних показників та загострення кризових явищ у політичній та соціально-економічній сферах. Така ситуація в державі не дозволяє робити оптимістичні прогнози і тому найближчим часом не варто очікувати зростання кількості учасників недержавного пенсійного страхування в Україні.

Висновки. Підсумовуючи вищесказане, зазначимо, що соціальний захист є однією із функцій держави, а здійснення конституційного права на соціальний захист можливе у різних організаційно-правових формах. В той же час, домінування загальнообов'язкової державної форми соціального страхування робить ідентичними поняття «соціальне» та «обов'язкове», а обов'язкову форму соціального страхування – виключно державною. Таке вузьке розуміння не сприяє розвитку соціального страхування, зокрема його добровільній формі, та перешкоджає формуванню недержавного обов'язкового соціального страхування. Поєднання обов'язкової (державної й недержавної) та добровільної форми соціального страхування дозволить створити таку систему, яка забезпечуватиме максимальний обсяг соціального захисту. Модернізація системи соціального страхування в Україні має відбуватись шляхом поширення страхового принципу, вдосконалення адміністрування діючої системи загальнообов'язкового державного соціального страхування та запровадження нових інституцій в галузі соціального страхування.

Література

1. Бірюк С. О. Недержавне пенсійне забезпечення сьогодні та завтра / Бірюк С. О. // Професійне управління активами: Матеріали XXVII наук. – практ. конф. (14-15 червня 2013 р., м. Ялта) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.uaib.com.ua
2. Гуменюк І. Соціальна ринкова система соціального страхування: напрямки реформування та проблеми законодавчого забезпечення / Гуменюк І. // Юридичний журнал. – 2007. – №9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua>.
3. Кравцова І. В. Переваги та проблеми функціонування недержавних пенсійних фондів в Україні / Кравцова І. В., Удовік А. С. // Економіка і регіон. – 2012. – №3(34). – С. 233-237.
4. Мальований М. І. Фінансове забезпечення системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні / Мальований М. І. // Економічний часопис-XXI. – №11-12(2). – 2013. – С. 41-44.
5. Модернізація системи соціального страхування в Україні. Аналіт. доп. / О. П. Коваль. – К. : НІСД, 2014. – 38 с.
6. Михальченко Г. Г. Теоретичні аспекти системи соціального захисту як складової розвитку населення України / Михальченко Г. Г., Грищенко Ю. О. // Вісник НТУ «ХП». – 2013. – №44(1017). – С. 98-107.
7. Офіційний веб-сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua>.

8. Офіційний веб-сайт Фонду соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійних захворювань України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.social.org.ua>
9. Офіційний веб-сайт Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fse.gov.ua>
10. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України №1105–XIV від 23.09.1999 р. із змін. та доп [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
11. Федотов Д. Ю. Прогноз развития негосударственных пенсионных фондов России в 2013-2040 гг. в условиях реализации пенсионной реформы / Федотов Д. Ю. // Известия Иркутской государственной экономической академии. – 2013. – №5. – С. 13-19.
12. Яцук О. О. Проблеми та перспективи розвитку недержавного пенсійного забезпечення / Яцук О. О., Дмитров М. І. // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – №3. – С. 33-36.

References

1. Birjuk S. O. Nderzhavne pensijne zabezpechennja s'ogodni ta zavtra // Profesijne upravlinnja aktyvamy: Materialy HHVII nauk. – prakt. konf. (14-15 chervnja 2013 r., m. Jalta) [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: www.uaib.com.ua
2. Gumenjuk I. Social'na rynkova systema social'nogo strahuvannja: naprjamky reformuvannja ta problemy zakonodavchogo zabezpechennja // Jurydychnyj zhurnal. – 2007. – №9 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.justinian.com.ua>
3. Kravcova I. V., Udovik A. S. Perevagy ta problemy funkcionuvannja nederzhavnyh pensijnyh fondiv v Ukraini // Ekonomika i region. – 2012. – №3(34). – P. 233-237.
4. Mal'ovanyj M. I. Finansove zabezpechennja systemy zagal'noobov'jazkovogo derzhavnogo social'nogo strahuvannja v Ukraini // Ekonomichnyj chasopys-XXI. – №11-12(2). – 2013. – P. 41-44.
5. Modernizacija systemy social'nogo strahuvannja v Ukraini. Analit. dop. / O.P. Koval'. – K.: NISD, 2014. – 38 p.
6. Myhal'chenko G. G., Gryshhenko Ju. O. Teoretychni aspekty systemy social'nogo zahystu jak skladovoi' rozvytku naselennja Ukrainy // Visnyk NTU «HPI». 2013. №44(1017). P. 98-107.
7. Oficijnyj veb-sajt Nacional'noi' komisii', shho zdijsnjuje derzhavne reguljuvannja u sferi rynkiv finansovyh poslug [Elektronnyj resurs]. Rezhym dostupu: <http://nfp.gov.ua>
8. Oficijnyj veb-sajt Fondu social'nogo strahuvannja vid neshhasnogo vypadku na vyrobnyctvi ta profesijnyh zahvorjuvan' Ukrainy [Elektronnyj resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.social.org.ua>
9. Oficijnyj veb-sajt Fondu social'nogo strahuvannja z tymchasovoi' vtraty pracezdatnosti [Elektronnyj resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.fse.gov.ua>
10. Pro zagal'noobov'jazkove derzhavne social'ne strahuvannja: Zakon Ukrainy №1105 HIV vid 23.09.1999 r. iz zmin. ta dop [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: www.zakon.rada.gov.ua
11. Fedotov D. Ju. Prognoz razvitija negosudarstvennyh pensionnyh fondov Rossii v 2013-2040 gg. v uslovijah realizacii pensionnoj reformy // Izvestija Irkutskoj gosudarstvennoj jekonomicheskoi akademii. – 2013. – №5. – P. 13-19.
12. Jacuk O. O., Dmytrov M. I. Problemy ta perspektyvy rozvytku nederzhavnogo pensijnogo zabezpechennja // Naukovyj visnyk: Finansy, banky, investycii'. 2011. №3. P. 33-36.

Дахнова Е. Е.

ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ФОРМЫ СОЦИАЛЬНОГО СТРАХОВАНИЯ В УКРАИНЕ

На основе анализа организационно-правовых форм социального страхования в Украине определены особенности их применения. Исследовано состояние и динамика общих показателей, характеризующих систему негосударственного пенсионного страхования. Сделаны выводы о перспективах развития негосударственного пенсионного страхования в Украине.

Ключевые слова: социальное страхование, общеобязательное государственное социальное страхование, негосударственное социальное страхование, добровольное социальное страхование, негосударственный пенсионный фонд.

Dakhnova E. E.

THE ORGANIZATIONAL AND LEGAL FORMS OF SOCIAL INSURANCE IN UKRAINE

On basis of the analysis of organizational and legal forms of social insurance in Ukraine identified specifics of their application. The state and dynamics of general indicators that characterize the system of private pension insurance are explored. The conclusions about the prospects for the development of private pension insurance in Ukraine are presented.

Keywords: social insurance, general compulsory state social insurance, private social insurance, voluntary social insurance, private pension fund.

Стаття надійшла до редакції 01.03.2015 р.